

In Memoriam Walter J. Hollenweger
(* 1 juni 1927 - † 10 augustus 2016)

Met Walter Hollenweger is een theoloog van een heel eigen signatuur en met een bijzondere uitstralingskracht heengegaan. Geboren op 1 juni in 1927 in Antwerpen groeide hij in Zürich in economisch moeilijke omstandigheden op. Zijn geestelijke tehuis werd de Pinkstergemeente. Als jonge man, die met veel animo een loopbaan in het bank-vak was begonnen, trad hij ook als lekenprediker op. Dat had zijn hart maar hij verlangde naar een wetenschappelijke theologische scholing op academisch niveau. Na het behaalde staats-examen ging hij in Zürich theologie studeren. Op aanraden van van de kerk-historicus Fritz Blanke, wiens medewerker hij toen en later was, promoveerde hij op een even lijvige als grondige studie over de geschiedenis van de wereldwijde Pinksterbeweging.

In 1965 haalde Visser 't Hooft hem naar Genève en werd hij executive secretary van de Wereldraad van Kerken. In deze functie zocht en kreeg hij internationale contacten met tal van personen en instellingen. De brede oriëntatie en wijde blik die hij daardoor verwierf maakten hem bij uitstek geschikt voor de positie, die hem daarna ten deel viel. In 1971 werd hij benoemd op de leerstoel voor zendingswetenschap en interculturele theologie in Birmingham, waar hij tot zijn emeritaat in 1989 met volle kracht kon arbeiden.

Men zou Hollenweger op een bepaalde manier als een bruggenbouwer tussen de vaktheologie van de westerse universiteiten resp. de officiële kerken en de geloofswereld van de zuid-amerikaanse, afrikaanse en aziatische christenen kunnen typeren. Hij bracht enerzijds de theologie naar die christelijke gemeenschappen toe. Het gaf hem voldoening predikers en gemeenteliders van deze gemeenschappen op te leiden en deels ook tot een promotie te brengen. Tot hen behoorden leden van allerlei denominaties, maar steeds ook pinksterchristenen. Trouwens, ook pinksterchristenen uit de westerse wereld ontvingen een theologische scholing van hem, Ik noem hier wat Nederland betreft de gebroeders Cees en Paul van der Laan, die beide bij hem promoveerden.

Anderzijds bracht hij de spiritualiteit van de andere christenen naar de westerse theologen en kerken toe. Hij heeft hun op het hart gedrukt deze spiritualiteit serieus te nemen en zich daarvoor open te stellen. Daarmee, zo betoogde hij, is ook een andere aanpak in de theologie verbonden. De westerse theologie is gestempeld door onze schriftcultuur, concentreert zich op correcte argumenten en begrippen. De benadering van de vragen in de culturen, waarin de mondelinge communicatie centraal staat is anders. Men is gepakt door het persoonlijk doorvoelde woord, bv. door het narratief karakter van het onderwijs van Jezus in diens gelijkenissen en men kent en erkent toegangswegen en uitingsvormen, waarin emoties, gevoel, dans en muziek een plaats hebben.

Hollenweger heeft in zijn vele voordrachten, ook in Nederland, en in zijn colleges, o.m. aan theologische faculteiten in Zwitserland, zijn boodschap onvermoeid uitgedragen. De pinksterbeweging, ook de charismatische beweging in de traditionele kerken, hebben veel aan hem te danken. De solidariteit met de gevestigde kerken gaf Hollenweger overigens ook aanleiding tot waarschuwingen tegen traditionalisme, bureaucratie en blikvernauwing. Hij drong er steeds op aan de bron van levend water aan te boren en zich te laten bezielen, zodat het geloof authentiek, persoonlijk en fris blijft. Hij was blij

met alle tekenen van leven. Trouwens ook met het feit, dat nu wereldwijd allerlei pinkstertheologen in onderzoek en onderwijs uitstekend werk leveren.

Hollenweger was een pionier. Zijn boeken over interculturele theologie weerspiegelen zijn grote eruditie en zijn levendige geest. Zo als hij zelf was, zo was ook zijn omgang met de Bijbel. Niet objectivistisch ook niet fundamentalistisch dan wel subjectivistisch, maar wel respectvol en levendig, op het leven gericht. Zo schreef hij een reeks van theaterstukken over bijbelboeken en –verhalen, waarbij hij samenwerkte met professionals uit de wereld van muziek en toneel. Blijvende invloed is van hem uitgegaan door zijn initiatieven tot en liturgieën voor zegensvieringen voor en met zieken.

Na zijn emeritering woonde en werkte Hollenweger in Aeschi, een rustig dorp aan het Thuner meer, samen met zijn vrouw Erica, die 65 jaar met hem getrouwd was en hem steeds terzijde stond. Hij was nog met allerlei bezig totdat hem een ernstige, langdurige ziekte trof, die zijn lichamelijke en geestelijke kracht aantastte. Op de 10e Augustus kon hij in vrede inslapen.

Jan Veenhof

Emeritus hoogleraar theologie aan de VU